

Nota de premsa

9 de gener del 2013

Informe del Síndic de Greuges sobre els drets de l'infant

El síndic exigeix que es prioritzin les polítiques d'atenció a la infància en situació de vulnerabilitat

El síndic de greuges i l'adjunta per a la defensa dels drets dels infants han lliurat aquest matí a la presidenta del Parlament de Catalunya l'Informe sobre els drets de l'infant 2012. Aquest informe dóna compliment a l'article 29.2 de la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i adolescència.

- Es constata que les administracions públiques no han preservat les polítiques i les prestacions adreçades als infants, especialment als que es troben en una situació de vulnerabilitat.
- La suspensió d'alguns ajuts i serveis (com ara infant a càrrec), la disminució generalitzada de determinades prestacions (com ara ajuts menjador) o l'increment de determinades quotes d'accés a alguns serveis (escoles bressol, transport escolar, etc.) han agreujat les situacions de vulnerabilitat dels infants que viuen en entorns empobrits.
- Es proposa que es prioritzi la despesa en les polítiques adreçades a la infància, especialment la que es troba en situació de vulnerabilitat.
- Es proposa que l'absència de recursos econòmics en famílies amb infants a càrrec sigui un criteri suficient per accedir a ajuts i a prestacions d'urgència social.
- S'alerta del risc, en l'àmbit de justícia juvenil, de devaluar la qualitat del sistema i l'èxit dels programes de reinserció individual.

L'informe posa de manifest situacions de vulneració dels drets dels infants a Catalunya, especialment agreujades per la precarietat econòmica de les famílies a causa de la crisi i per les polítiques d'austeritat de les administracions públiques, que han suposat no només una manca d'increment de les prestacions i dels serveis per fer front a aquestes situacions, sinó un retrocés en alguns casos. Aquestes mancances han afectat drets tan importants com el dret a un nivell de vida adequat, el dret a l'educació, el dret al lleure, a més de no contribuir a la lluita contra la pobresa infantil.

L'anterior informe sobre l'estat dels drets dels infants (l'any 2011) recomanava a les administracions públiques que esmercessin esforços per combatre les situacions que, per precarietat econòmica de les famílies, suposen afectacions en els drets dels infants. Tanmateix, en aquest informe es posa de manifest que la major part d'aquestes recomanacions no han estat complertes per l'Administració.

1. Reduccions pressupostàries en l'àmbit d'infància

Així, les prestacions adreçades a la infància que concentren la major part d'inversió, com ara la prestació econòmica de caràcter universal per infant a càrrec i la renda mínima d'inserció o bé han quedat suspeses o bé han vist reduït de manera significativa l'import global destinat. També diversos municipis han tancat serveis adreçats al suport de pares i mares, com ara els espais familiars.

Pel que fa a les reduccions pressupostàries en l'àmbit de l'ensenyament, l'informe posa de manifest que poden posar en perill el dret a l'educació en condicions de qualitat i la igualtat d'oportunitats, especialment en el cas de la reducció de recursos econòmics als centres amb una composició social menys afavorida i amb més concentració de necessitats educatives específiques. Aquestes mesures també han afectat el dret al ple desenvolupament dels infants que pateixen alguna discapacitat en l'àmbit escolar. Igualment, els últims anys s'ha anat reduint el finançament dels ajuts de menjador escolar i, sobretot, no s'ha condicionat la inversió a les necessitats socials i econòmiques existents.

2. Pobresa infantil

Aquestes actuacions són especialment greus en entorns d'infants en situació de pobresa. En cinc anys la pobresa infantil a Catalunya ha passat del 21% al 26,3% com a conseqüència de la crisi econòmica que des de 2007 i de manera creixent s'ha anat produint. En aquest context, el Síndic de Greuges alerta que les administracions públiques no han fixat criteris clars ni efectius per evitar que l'austeritat i la contenció pressupostària provoquessin un retrocés en les prestacions i els serveis adreçats als infants en situació de pobresa.

Per aquest motiu, el Síndic ha advertit en diverses ocasions a les administracions públiques competents de l'error de reduir, totalment o parcial, determinades partides pressupostàries de prestacions i serveis adreçats als infants, sense discriminar favorablement els infants amb més privacions econòmiques i les seves famílies.

A més, aquestes mesures poden comportar dificultats per als professionals dels serveis socials i per a les administracions públiques a l'hora de detectar, prevenir i actuar en situacions de desprotecció de l'infant.

L'informe del Síndic sobre els drets de l'infant també crida l'atenció sobre el fet que sovint es nega l'accés a determinades prestacions dels infants en entorns familiars que pateixen privacions materials greus i objectivables amb l'argument que "un mer problema econòmic no significa que una unitat familiar sigui de risc social". El Síndic adverteix que desvincular la consideració de pobresa de la de risc social condiona negativament l'accés de molts infants en situació de pobresa a prestacions com ara els ajuts de menjador no obligatori o als ajuts d'urgència social.

L'absència de recursos econòmics hauria de ser un criteri suficient per accedir als ajuts i a les prestacions existents; en canvi, actualment es requereix, a

més, un informe de risc social derivat d'unes conductes inadequades dels pares o guardadors. Per això, el Síndic de Greuges proposa que s'impulsin les modificacions oportunes perquè de manera urgent es corregeixen els criteris i els indicadors que obren la via a rebre determinats ajuts.

En la mateixa línia també proposa que les administracions revisin els indicadors que comporten que una mala parentalitat tingui com a conseqüència la privació d'un ajut adreçat a l'infant. No modificar aquests criteris provoca de fet una doble penalització de l'infant.

3. Infants privats de l'entorn familiar

Amb relació als infants i adolescents tutelats per l'Administració també es detecten algunes disfuncions que poden vulnerar els seus drets, com ara l'estada en recursos residencials o d'acolliment no adequats per a les seves característiques i necessitats d'atenció. Aquestes situacions es produeixen, sobretot, per la manca del recurs proposat, que molt sovint és la manca de famílies acollidores alienes. Després de quasi vint anys de l'endegament de les polítiques per proveir de famílies acollidores alienes, la seva disponibilitat hauria de ser molt superior, a partir d'unes polítiques de difusió d'aquesta necessitat (hi ha un gran desconeixement per part de la ciutadania), i de sensibilització, promoció, acompanyament de les existents, etc; actuacions que no s'han dut a terme.

També cal cridar l'atenció sobre una situació d'extrema vulneració com és l'excessiu lapsus de temps en què nois i noies adolescents estan escapolits del recurs de protecció, situació que hauria de donar lloc a l'adopció de mesures urgents per a la localització i la protecció dels menors, actuació que les administracions implicades no duen a terme amb la urgència adequada, la qual cosa pot posar en perill la seva integritat física i psíquica.

4. Justícia juvenil

Un dels altres elements que cal destacar de l'Informe sobre els drets de l'infant 2012 és el que fa referència al sistema de justícia juvenil a Catalunya. En el marc de la contenció del dèficit públic, l'any 2012 s'han reduït el nombre de places del centre educatiu Montilivi, s'ha prescindit del pis d'inserció i s'han suprimit totes les unitats del centre Til·lers, exceptuant-ne la unitat terapèutica. Aquestes decisions poden anar en detriment del model de justícia juvenil a Catalunya, fins ara de gran qualitat i de referència, basat en la reinserció i la recuperació dels adolescents en conflicte amb la llei.

Per aquesta raó, el Síndic ha demanat la suspensió d'aquestes decisions, mentre no es pugui fer efectiva la creació de nous centres o la realització de les millores necessàries i mentre no s'ampliï la capacitat dels centres on no està previst el tancament.

En aquest context, el Síndic considera del tot necessari mantenir l'impuls dels programes de medi obert i de mediació per prevenir la reincidència, per garantir la individualització en el tractament i prevenir la massificació.

Síndic de Greuges de Catalunya

935 538 453- 93 301 8075

premsa@sindic.cat

www.sindic.cat